

Vadlīnijas un operatīvie rīki politiķiem

Saturs

1 Ievads	2
1.1 – ES prakšu politika	2
1.2 – Jaunās metodoloģijas	3
1.3 – Prakse un darba tirgus	5
1.4 – Prakšu loma Eiropā, valstī un reģionā	6
2 – Prakšu sistēmas atbalsts	8
2.1 - Starptautiskas virtuālās prakses īstenošana	8
2.2 – Atbalsts izglītības iestādēm prakšu organizēšanā	9
2.3 – Uzņēmumu motivēšana sniegt atbalstu praktikantiem	10
2.4 – Studentu motivēšana	11
2.5 – Sadarbība ar starptautiskām/nacionālām organizācijām prakšu organizēšanā	13
3 – Skaidrs un caurspīdīgs prakšu regulējošs ietvars	14
3.1- Regulējošā ietvara specifika Eiropas, valsts un rajona līmenī	14
3.2 – Virtuālās prakses regulējošā mehānisma specifika	16
3.3 – Prakses popularizēšana un ES rīcība likumdošanas jomā	17
4 – Labās prakses un veiksmes stāstu apkopošana	19
4.1 – Statistikas datu apkopošana (no izglītības iestādēm un izglītojamajiem)	19
4.2 – Atgriezeniskā saite no izglītojamajiem un izglītības iestādēs	20
4.3 – Politiku iesaiste virtuālās platformas darbībā (novērotāju statusā)	21
4.4 – Prakses īstenošanas atbalsta mehānismu lomas izvērtējums	22
4.5 – Citi motivācijas instrumenti un prakšu politikas rekomendācijas	23

Anotācija

Vadlīnijas izskaidro, kā novērtēt starptautiskās virtuālās prakses: kā izvērtēt uz darbu balstītu mācību pieeju, kā mērīt starptautisko virtuālo prakšu ietekmi uz profesionālo studiju programmu studentiem un prakšu devējiem- uzņēmumiem; kā izstrādāt skaidrus un caurspīdīgus regulējošus ietvarus minēto prakšu popularizēšanai.

1 levads

Pirmā nodaļa sniedz vispārēju informāciju par ES politiku, vispārējām pieejām praksēm un metodoloģijām, ietekmi uz darba tirgu un to lomu sabiedrībai Eiropas, valsts un reģionālajā līmenī.

1.1 – ES prakšu politika

Viena no Eiropas Savienība pilsoņu galvenajām brīvībām ir pārvietošanās brīvība. Šo tiesību plaši izmanto jaunieši, tai skaitā, studenti. ES sekmē jauniešu pieeju darba tirgum, nostiprinot prakšu un stažēšanās statusu tādos dokumentos kā Lisabonas stratēģija un Stratēģija 2020, kā arī daudzos analītiskos dokumentos.

Eiropas Parlamenta 2010. gada 6. jūlija Rezolūcijā 2009/2221(INI), kā veicināt jauniešu pieeju darba tirgum, nostiprinot prakšu un stažēšanās statusus, ņemta vērā sekojoša informācija:

- Ekonomiskā krīze ES dalībvalstīs izraisīja krasu bezdarba pieaugumu, jauniešus šī krīze skāra visvairāk;
- Jauniešiem ir maz iespēju atrast pastāvīgu darbu;
- Aizvien biežāk darbadevēji nodarbina praktikantus pastāvīgo darbinieku vietā;
- Jauniešu lielais bezdarbs rada lielas sociālās un materiālās izmaksas;
- Visā ES jauniešiem ir izaicinājums pēc izglītības iegūšanas atrast darbu vai mainīt iegūto darbavietu; turpretī praksēm ir liela pozitīva ietekme, sniedzot jauniešiem darba iespējas, it īpaši, ja prakses dod iespēju apgūt darba prasmes un lietpratību attālināti no darbavietas.

Šī rezolūcija iesaka jauniešu bezdarba mazināšanas instrumentus. Daži no tiem ir:

- Augstas kvalitātes un nodrošinātas prakses; EK un EP uzsaukumi, kas ievēro Communication COM (2007) apņemšanos par iniciatīvu izstrādāt Eiropas Prakšu Kvalitātes hartu; Eiropas Prakšu Kvalitātes hartā nepieciešams iekļaut minimālās prasības prakšu izglītojošās vērtības noteikšanai, ekspluatācijas nepieļaušanai, ņemot vērā to, ka prakses ir integrētas izglītības sistēmā, bet praktikantu pienākums nav aizpildīt tukšās darbavietas. Šīm minimālajām prasībām jāietver veicamā darba apraksts vai iegūstamā kvalifikācija, prakses ilgums, minimālā samaksa, kas aprēķināta, ņemot vērā iztikas minimumu prakses valstī un nacionālās tradīcijas, apdrošināšanas polises maksa, sociālās apdrošināšanas pabalstu lielums un attiecīgā izglītības programma.
- Katrā ES dalībvalstī vajag nodrošināt statistikas datus par prakses ilgumu, praktikantu sociālajiem pabalstiem un atalgojumu, vecuma grupām, kā arī veikt salīdzinošu pētījumu par ES dalībvalstīs īstenoto prakšu dažādajiem veidiem.

Erasmus + programma ir viens no svarīgākajiem piemēriem, kā īstenot prakses Eiropas Savienībā.

Tiešsaistes resursi

Profesionālās izglītības foruma ziņojums

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/reports/2014-vet-business-forum-report_en.pdf

Šis gala ziņojums iepazīstina ar diskusiju, viedokļu apmaiņas un prezentāciju galvenajiem rezultātiem Profesionālās Izglītības otrajā biznesa forumā 2014. gada septembrī.

Informācija par prakšu finansēšanas iespējām

<http://www.european-funding-guide.eu/articles/financing-tips/what-erasmus-internship-program>

Erasmus programma sniedz iespēju augstskolas studentiem iziet prakses kādā no Eiropas valstīm. Tās ilgums parasti ir no 2 līdz 12 mēnešiem. Programma sniedz pieredzi izvēlētajā jomā un darbu citā valstī. Ir iespējams attīstīt arī individuālas prasmes- jaunas valodas prasmes un praktiskā darba prasmes. Turklāt ir iespējams iepazīt prakses devēja valsti un tās kultūru.

EP rezolūcija par jauniešu pieeju darba tirgum

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010IP0262&rid=1>

2010. gada 6. jūlija Rezolūcija sekmē jauniešu iesaisti darba tirgū un nostiprina mācekļu prakses, studiju prakses un stažēšanās statusu.

Operatīvie rīki

ES likumdošana- par procesuālajiem noteikumiem

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:o10004>

Regula tika pieņemta, lai pieļautu iespēju izdarīt izmaiņas, kas nepieciešamas tās pilnveidei.

1.2 – Jaunās metodoloģijas

Dažādās valodās tiek izmantoti dažādi termini, lai definētu jēdzienu "prakse". Angļu valodā lieto: *apprenticeship, internship, stay, placement*. Prakses tiek organizētas līdzīgiem mērķiem. Praktikants ir students, kas iziet praksi, lai iegūtu kvalifikāciju vai kredītpunktus, nevis lai pelnītu algu. Darba vidē balstītas mācības sakņojas gadsimtu senā vēsturē. Mācekļu prakses ir modificētas un joprojām ir efektīvas, bet daudz aspekts bija jāmaina atbilstoši pārmaiņām nozares vidē, pakalpojumu jomā un citos ekonomikas sektoros, Mūsdienās darba vidē balstītas mācības var iedalīt 3 veidos- mācekļu prakses, studiju prakses un brīvprātīgais darbs.

Megana Tankerslija ir konstatējusi sekojošas tendences:

- Pieaug **pieprasījums pēc praktikantiem**. Darba devēji meklē praktikantus profesionālās izglītības iestādēs, un pēc tam sagatavo praktikantus pilna laika darbam savā uzņēmumā vai iesaista projektos. Pieaug gan studentu, gan darba devēju pieprasījums pēc praksēm.
- Ko darba devēji gaida no praktikantiem? Darba devēji vēlas labu sniegumu darba intervijā un noderīgu pieredzi. Tāpēc ir nepieciešams fokusēties uz profesionālo pilnveidi un gatavošanos darba intervijām. Darba devējiem vismazāk rūp, vai prakses kandidāts nāk no prestižas izglītības iestādes..
- **Kandidātu atlase**- darba devēji pirms lēmuma pieņemšanas vairs nepaļaujas tikai uz CV. Viņi atlasē izmanto sociālos medijus. Mūsdienās, darba devēji pirms lēmuma pieņemšanas vēlas redzēt kandidāta tiešsaistes profilu un viņa aktivitātes tiešsaistē.

- **Praktikantu vecums** – praktikantu vecums variē, jo studiju laikā praksi var iziet dažādos studiju gados, kā arī var iziet vairāk nekā vienu praksi. Absolventi, kuri pēc absolvēšanas nevar atrast pilna laika darbu, meklē iespējas gūt turpmāko darba pieredzi nepilna laika darbā vai starptautiskās praksēs. Ir daudz gadu jaunu praktikantu, un pieaug arī to praktikantu skaits, kuri nesēn absolvējuši augstskolu.

Secinām, ka pēdējos gados prakšu īstenošanā ir notikušas pārmaiņas:

- Daudzās izglītības iestādēs labas prakses iespējas ir samazinājušās, bet pieredze liecina, ka prakses loma izglītības iestādēs ir jānostiprina.
- Neapmaksātas prakses var radīt problēmas – “bezmaksas” darbinieki samazina darbaspēka izmaksas un nomaina algoto personālu. Daudzās rekomendācijās ierosināts īstenot tikai apmaksātas prakses.
- Jaunajās nozarēs, piem. IKT un arī vairākos tradicionālajos sektoros, daudzas prakses var īstenot attālināti kā virtuālās prakses. Tām var ietaupīt ceļa izdevumus, un nav jā rūpējas par darba drošību. Tomēr ir jā rūpējas par jauna veida apdraudējumu (datu drošība virtuālajā pasaulē).
- Publicitāte sociālajos tīklos ir svarīga- prakses kandidātiem jāpiedomā pie tā, ko publicēt internetā.
- Prakse ir tilts no mācībām uz pilna laika darbu reālajā un virtuālajā vidē.

Tiešsaistes resursi

15 labās pieredzes stāsti prakses programmām

<http://www.naceweb.org/talent-acquisition/internships/15-best-practices-for-internship-programs/>

Izraksts no prakses īstenošanas programmas: “Praktiskais ceļvedis darba devējiem” (NACE University).

Akadēmiskās prakses atskaites vadlīnijas

https://www.wur.nl/upload_mm/d/8/a/d78f79d0-abfd-4398-a514-37f9db8408d4_internship-guidelines-report.pdf

Mācību prakses mērķis ir praksē likt lietā studiju laikā iegūtās akadēmiskās prasmes, strādāt uzņēmumā un palīdzēt vadītājiem, un papildināt savas akadēmiskās zināšanas un prasmes.

Prasmju pilnveide un nodarbinātība: prakses, stažēšanās un brīvprātīgais darbs

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU\(2017\)602056_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU(2017)602056_EN.pdf)

Pētījumā iztirzātas programmas daļībai mācekļu prakšu, studiju prakšu un brīvprātīgā darba īstenošanai, šo prakšu un brīvprātīgā darba rezultāti, kvalitāte un izaicinājumi.

4 galvenās tendences prakšu organizēšanā

<https://www.globalexperiences.com/blog/top-four-internship-trends>

Raksts par prakšu organizēšanas pieredzi.

Prakse lauku uzņēmumā/ saimniecībā

<https://farmexperienceinternship.wordpress.com/about/methodologies/>

Ikviens var piedalīties jaunu zināšanu radīšanā. Prakses laikā lauku saimniecībās praktikanti iegūst daudz iespēju apspriest nākotnes perspektīvas, gūto pieredzes, rast atbildes uz saviem jautājumiem. Reālajā praksē laukos praktikanti apgūs daudz jauna, strādājot un dzīvojot kopā ar zemniekiem. Vienlaikus, praktikantu zinātkāre rosinās jaunas vēsmas zemnieku saimniecībā un dzīvesveidā. Saksarsmē radīsies jaunas idejas un izpratne par saimniekošanu.

1.3 – Prakse un darba tirgus

Prakses kļūst aizvien populārākas, jo tās tiek atjauninātas un īstenotas kā nodarbinātība. Jaunieši (tai skaitā, student un absolventi) apzinās, ka prakse ir viens no labākajiem līdzekļiem pilna laika darba meklēšanā. Kā minēts *CareerBuilder.com* pētījumā, 59% darba devēju plāno pieņemt pastāvīgā darbā bijušos praktikantus. Darba devējiem prakses ir izdevīgas zemo izmaksu dēļ, un tās dod iespēju atrast talantīgus potenciālos darbiniekus.

Jauniešu bezdarba problēmas svarīgu risinājumu sniedz kopīgi skolu un uzņēmumu projekti Izglītības iestādēs gūtās teorētiskās zināšanas ir tikai daļa no zināšanām, kas nepieciešamas, lai atrastu darbu pēc studijām. Prakses iekļaušana studiju plānā sniedz studentiem pārlicību, ka viņi iegūs attiecīgajam amatam vajadzīgās zināšanas un prasmes.

Praktikanti var nesaņemt samaksu, vai saņemt nelielu samaksu (stipendiju vai minimālo algu), bet prakse ir līdzeklis darba pieredzes iegūšanai studiju laikā, vasaras nometnēs, vai pēc absolvēšanas. Prakšu nozīme ir pieaugusi sakarā ar konkurenci darba tirgū, kur iegūtā pieredze sniedz amata kandidātam papildus priekšrocību. Daudzās valstīs pastāv konkurence, lai iegūtu pat neapmaksātas prakses vietas, jo tās tiek uzskatītas par caurलाई uz algotu darbu. Prakses sniedz jauniešiem iespēju iepazīt potenciālo darbavietu un izmēģināt tajā spēkus, iepazīties ar ikdienas rutīnas uzdevumiem, lielākajiem mērķiem, izaicinājumiem un panākumiem.

Daudzkārt redzam neatbilstību starp darba tirgus pieprasījumu un skolu piedāvājumu. Tieši prakses var būt viens no svarīgākajiem instrumentiem šo neatbilstību novēršanai un mūžsenā konflikta risināšanai.

Tiešsaistes resursi

Durvju atvēršana vai laika šķiešana? Studentu prakšu ietekme uz darba tirgu.

<http://ftp.iza.org/dp8141.pdf>

Te ir apskatīta studentu prakses laikā gūtā pieredze un tās ietekme, izvēloties darba tirgus vakances.

No prakses līdz karjerai

<http://www.internjobs.com/jobseeker/resources/articles/FromInternshipToCareer.html>

Daži padomi potenciālajiem praktikantiem – galvenokārt, saistībā ar darba meklējumiem.

Prakse var pavērt ceļu uz darba tirgu

<http://intern.internship-uk.com/internships-can-open-the-door-to-the-job-market-2/>

Serveris, kas specializēties prakšu jautājumos.

Prakses vērtība

https://www.uccs.edu/slice/success-stories/value_of_an_internship.html

Lindsijas Dunkanas stāstījums par izglītību un praksi.

Prakses nav domātas maziem bērniem

<http://money.cnn.com/2009/03/24/news/economy/internships/index.htm?postversion=2009041411>

CNN raksts par praksēm.

Vai Tev, divdesmitgadniekam, vajadzētu iziet praksi?

<https://www.forbes.com/sites/nextavenue/2015/11/18/should-your-twentysomething-take-an-internship/#766cb867ad17>

Forbes žurnāls analizē prakses un darba atrašanas saistību.

Starptautiskās prakses vērtība

<http://www.transitionsabroad.com/listings/work/internships/articles/international-internship-value-AIESEC.shtml>

Raksts par AIESEC – intervijā tiek skaidrots, kas ir AIESEC un kā tā var palīdzēt jaunajiem darba meklētājiem.

Prakse nav tikai studentiem

<http://www.nextavenue.org/internships-arent-just-college-kids/>

Prakšu iespējas absolventiem.

Trīs veidi, kā praktikants pārprot pieredzējušos darbiniekus

<http://www.nextavenue.org/3-ways-the-intern-gets-older-workers-wrong/>

Filma “ Interns” – komentāri, ko sniedz reāli prakšu organizētāji.

Citi literatūras avoti:

Chen T.L. & Shen C.C. (2012). Today's intern, tomorrow's practitioner?—The influence of internship programmes on students' career development in the Hospitality Industry (Šodien praktikants, rīt –praktiķis. Prakses ietekme uz studenta karjeras attīstību viesmīlības nozarē). Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education 11, pp.29-40.

Juran J., Godfrey M. & Blanton A. (1999). Managing Human Resources and Quality (Cilvēku resursu un kvalitātes vadīšana). McGraw-Hill/Professional Book, Columbus.

1.4 – Prakšu loma Eiropā, valstī un reģionā

ES dalībvalstis un reģioni (stingri ievērojot savu stratēģiju un politiku) izteikti orientējas uz konkurētspējas paaugstināšanu, darba tirgus izaugsmi, jaunu darbavietu radīšanu, vietējās ekonomikas attīstību, MVU atbalstu, cīņu pret ilgstošu bezdarbu. Tāpēc prakse ir kļuvusi par mūsdienu tautsaimniecības svarīgu instrumentu. Pētījums « Prakse atver durvis vai izšķiež laiku? Studentu prakses ietekme uz darba tirgu » liecina par studentu prakses kauzālo ietekmi uz universitātes absolventu darba algu. Regresijas analīze parāda, ka studiju prakses rezultātā gūtā darba pieredze dod iespēju saņemt par 6 % lielāku atalgojumu nekā tiem absolventiem, kam šādas pieredzes nav. Empīriskie pētījumi arī liecina, ka šiem absolventiem profesionālās karjeras sākumā ir daudz mazāks bezdarba risks. Var droši secināt, ka studentu prakses pieredze atver durvis uz darba tirgu un augstāku atalgojumu. Augstākās izglītības iestādēm studiju plānos ir jāiekļauj darba tirgus prasības.

Tāpēc rekomendācijas dalībvalstīm ir :

- Pilsnīdot prakses kvalitāti, it īpaši mācību un prakšu saturu un darba apstākļus, lai sekmētu vienmērīgu pāreju no studijām uz darbu, īstenojot dzīvē Prakšu Kvalitātes ietvara prasības,
- Praksēm jābalstās uz rakstveida līgumu, ko prakses sākumā noslēdz praktikants un prakses devējs,
- Prakses līgumā jāietver mērķi, darba apstākļu raksturojums, atalgojuma nosacījumi, prakses ilgums un pušu tiesības un pienākumi atbilstoši ES un nacionālajiem likumiem.

Tiešsaistes resursi

No mācekļa prakses līdz stažēšanās

<http://www.triple-c.at/index.php/tripleC/article/view/625>

Raksts pievēršas tautsaimniecībai, kur iesaistīti praktikanti, un šīs tautsaimniecības vēsturei. Kas izraisījis diskusijas par praktikantu iesaisti tautsaimniecībā? Kā tika likumiski panākts, ka praktikanti strādātu bez samaksas?

Neapmaksāto prakšu ietekme uz darba tirgu

<https://www.investopedia.com/articles/economics/12/impact-of-unpaid-internships.asp>

Studenti izmanto prakses, lai iepazītu jaunu jomu vai mainītu karjeru vai profesiju.

Neapmaksāto prakšu lielais pieaugums radījis augsni auglīgām un neauglīgām diskusijām par praktikantu lomu, ietekmi uz darbaspēku un tautsaimniecību.

Kāpēc gan prakses ir tik svarīgas?

<http://edition.cnn.com/2010/LIVING/worklife/04/14/cb.why.internships.important/index.html>

Neliels raksts par organizēto prakšu sniegtajiem ieguvumiem tautsaimniecībai, darbiniekiem un studentiem.

Praktikantu nācija: Kā neko nenopelnīt un maz iemācīties jaunajā, drosmīgajā tautsaimniecībā

<https://books.google.sk/books?id=ph9tHoEh7KIC&lpg=PP2&ots=Q04Qo1DKY4&dq=THE%20IMPORTANCE%20OF%20INTERNSHIPS%20for%20society%20and%20economy&lr&hl=sk&pg=PR10#v=onepage&q=THE%20IMPORTANCE%20OF%20INTERNSHIPS%20for%20society%20and%20economy&f=false>

Ekspluatācijas raksturojums prakšu tirgū.

2 – Prakšu sistēmas atbalsts

Ikvienai praksē iesaistītajai pusei (studentam, izglītības iestādei un darba devējam) ir savas intereses, ko var saskaņot tā, lai visas puses būtu ieguvējas. Nākamajās apakšnodaļās ir sniegti iesaistīto pušu viedokļi par viņu ieguvumiem, ko sniedz prakse, un kā palielināt pušu motivāciju.

2.1 - Starptautiskas virtuālās prakses īstenošana

Nepieciešamība nodrošināt saikni starp izglītību un praksi (jeb turpmāko darbu) tika apliecināta daudzkārt, un tās īstenošana tika uzsākta viduslaikos ar mācekļu praksi. Jebkuras **prakses vai stažēšanās galvenais mērķis** ir pieredzējuša darbinieka zināšanu un prasmju nodošana praktikantam vai absolventam. Senāk praktikantam pēc prakses darbs vienmēr tika nodrošināts. Mūsdienās prakse uzņēmumam var kalpot kā līdzeklis potenciālā darbinieku komandas locekļa pārbaudei, bet praktikantam- iespējamās darbavietas izzināšanai. Students praksi var izmantot kā ceļu uz potenciālo pilnas slodzes darbu. Ir studiju programmas, kurās prakse ir obligāta studiju procesa sastāvdaļa. Pastāv pētnieciskās prakses un profesionālās prakses vai virtuālās prakses (darbam attālināti).

Noteiktos gadījumos praktikantam vajadzētu saņemt atalgojumu. Puses, kuras iesaistītas praksē (apmaksātā vai neapmaksātā), ir students/praktikants, darba devējs un studenta/ praktikants izglītības iestāde. Visām iesaistītajām pusēm jāsaņem kāds labums no prakses. Katra no pusēm spēlē sinerģisku lomu, īstermiņā un ilgtermiņā ietekmējot viena otru, darbaspēku un tautsaimniecību.

Starptautiskās prakses ir ļoti nozīmīgas izglītības internacionālajā vidē. Tradicionālās prakses, kad praktikants dodas uz ārvalstu uzņēmumu, ne visiem studentiem der dažādu iemeslu (finansiālu, sociālu u.c.) dēļ. Virtuālā prakse sniedz alternatīvu. Virtuālā prakse var būt arī daļa no reālās, fiziskās starptautiskās prakses. Kad tiek atļauta elastīga darba organizācija, virtuālās un arī jauktās prakses var radīt pievienoto vērtību. Darbs pie uzņēmuma kāda projekta var būt labāks risinājums nekā praktikanta iesaiste regulārās ikdienas aktivitātēs.

Starptautiskās virtuālās prakses sniedz arī ieguvumus, strādājot kopā ar citu kultūru pārstāvjiem. Virtuālās prakses var palielināt to studentu skaitu, kurus iesaistīt šāda veida mijiedarbībā. Ar ievērojamiem panākumiem virtuālo praksi var izmantot reālās mobilitātes atbalstam.

Tiešsaistes resursi

Virtuālās prakses: studentu starptautiskās pieredzes pilnveide

https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/398409/1/EU-VIP_EDULEARN_11.pdf

Virtuālās prakses: Studentu starptautiskās darba pieredzes pilnveide – raksts par virtuālo un jaukto mobilitāti.

Virtuālās starptautiskās prakses

<https://www.eaie.org/blog/virtual-international-internships/>

Virtuālo mobilitāti var izmantot reālo starptautisko prakšu atbalstam. Pamatojoties uz daudzos pilotprojektos gūto pieredzi, ir konstatēts, ka virtuālās vai jauktās prakses var būt sekmīgas.

Tehnoloģija- virtuālā mobilitāte nav pieejama visiem

<https://www.eaie.org/blog/technology-virtual-mobility/>

Eiropas augstākās izglītības ministrs izvirzīja mērķi- vismaz 20% no absolventiem, kas absolvējuši izglītības iestādes Eiropas augstākās izglītības telpā līdz 2020. gadam, būs piedalījušies studijās vai praksē ārvalstīs. Bet kā ar pārējiem 80%?

Operatīvie rīki

Studentu vēstnieks

<http://www.internapp.in/pricing.php>

Studentu vēstnieku aplikācija **Intern App** sniedz tehnoloģiju vidi saiknes veidošanai starp uzņēmumiem un studentiem prakses vietu meklēšanai.

2.2 – Atbalsts izglītības iestādēm prakšu organizēšanā

Profesionālās izglītības iestāžu ieguvumi:

Profesionālās izglītības iestādes var saskatīt daudz ieguvumu. Studenti iegūto pieredzi var pārnest uz studijām. Tādejādi studiju kursi tiks atjaunināti saskaņā ar darba tirgus prasībām, rezultātā ikviena mācību pieredze tiks bagātināta. Prakse ir vērtīgāka nekā situāciju analīze un lekcijas auditorijā. Rezultāti: konkurētspējīgi un prasīgi absolventi, studiju programmas reputācija, studentu izcilība un labākas saiknes ar absolventiem. Tāpēc profesionālās izglītības iestāde ir daudz pievilcīgāka, ja sabiedrība zina, ka darba iespējas absolventiem ir labākas nekā pēc citu izglītības iestāžu absolvēšanas.

Virtuālās mācības un prakse daudzām skolām ir jauna parādība. Sākuma posmā var būt grūti tās integrēt esošajā studiju programmā. Prakses vadītājam bieži jātiekas galā ar praktiskiem šķēršļiem: grūtības atrast prakses uzņēmumu, laika plānošana u.c. Prakse bieži vien tiek uzskatīta par papildus aktivitāti, kas atkarīga no motivētiem mācībspēkiem un studentiem, kas vēlas veltīt papildus laiku strādājot tiešsaistē par praktikantiem.

Vēl daži pozitīvi ieguvumi:

- Datu bāzes izveide un attīstība, lai mācību iestādei sniegtu iespēju izstrādāt studiju jaunu virzienu. Tā var izvēlēties piemērotas prakses vietas un tās ieteikt studentiem,
- Iespēja pedagogiem, vadot praksi, papildināt savas zināšanas un pieredzi, kas noder komunikācijā ar studentiem,
- Īsas statistikas atskaites un veiksmes stāstu apraksti, ar ko var iepazīties potenciālie praktikanti.

Politīķi var dažādos veidos atbalstīt mācību iestādes. Piemēram, EK ir piešķīrusi finansējumu projektam, kura mērķis- tiešsaistē informēt studentus, pedagogus un uzņēmumu/ iestāžu vadītājus par starpkultūru apmaiņām, kas var kalpot par virtuālās mobilitātes pedagoģisko modeli svešvalodu mācībās/ studijās un panākt efektīvāku tele sadarbības integrāciju universitātes fakultātēs.

Tiešsaistes resursi

3 galvenie iemesli, kāpēc vajadzīga prakse

<https://agsci.oregonstate.edu/academics/internships/top-3-reasons-internships>

Pedagogi, vecāki un vienaudži mudina jauniešus domāt par nākotnes karjeru, cik agri vien iespējams. Tomēr sagatavošanās bieži tiek pamesta novārtā. Kā students var sagatavoties reālajai darba pasaulei? Kā universitātes un koledžas var sagatavot studentus darbam pēc augstskolas absolvēšanas ?

Katarina Hansena no uzņēmuma *Quint Careers* norāda uz daudzu studentu grūtībām, jo viņiem trūkst

pieredzes. Hansena akcentē prakses lomu studiju laikā.

5 lietas, ko vajag apsvērt pirms prakses piedāvājuma pieņemšanas

<http://www.businessinsider.com/what-to-consider-before-you-take-that-internship-2015-7>

Svarīgākās problēmas, kas jāapsver pirms prakses.

Operatīvie rīki

Prakse kredītpunktu ieguvei

<https://www.thebalance.com/internship-for-credit-1986652>

Padomi kredītpunktu piešķiršanai izglītības iestādē.

Prakses vadlīnijas un veidi

<https://hospitalitybusiness.broad.msu.edu/students/sirc/interns/>

Prakses dokumentācijas veidlapas: studenta iesniegums, praktikanta novērtējuma veidlapa, Prakses nolikuma piemērs ārvalstu studentiem Viesmīlības nozarē.

2.3 – Uzņēmumu motivēšana sniegt atbalstu praktikantiem

Uzņēmumiem vajadzētu atbalstīt prakses galvenokārt tāpēc, ka: tā sniedz labumu tautsaimniecībai un arī uzņēmumam. Svarīgākais tiešais uzņēmumu ieguvums- darba devēji var izmantot praksi kā ekonomisku iespēju iegūt darbaspēku par nelielu atalgojumu. Uzņēmumi atzinīgi novērtē iespēju iepazīt praktikantus, pārbaudot viņu darba kvalitāti. Tādejādi tiek atvieglots lēmumu pieņemšanas process, sev izvēloties potenciālos darbiniekus. Uzņēmumi ļoti viegli var praktikanta statusu nomainīt uz darbinieka statusu.,jo samazinās darbinieka apmācības izmaksas. Praktikanti darba devējiem dod savu enerģiju un svaigas idejas- it īpaši jauno tehnoloģiju un mūsdienīgu komunikācijas rīku jomās, jo jaunā paaudze ir ieinteresēta IKT un citu tehnoloģiju izmantošanā- arī agro biznesa sektorā. Tāpēc pastāvīgie darbinieki, baidoties no jaunajiem, enerģiskajiem konkurentiem, cenšas būt aizvien aktīvi.

Netiešie ieguvumi, kas ietekmē ikvienu uzņēmumu, ir saistīti galvenokārt ar vispārējā izglītības līmeņa paaugstināšanu reģionā, valstī vai Eiropā. Tas bieži vien ir jautājums par sociālo atbildību.

Politīķi var radīt atbalsta mehānismu, kas ietvertu:

- prakses iestrādi profesionālās izglītības programmās optimālā apjomā un kā obligātu komponentu - uzņēmuma un izglītības iestādes komunikāciju,
- uzņēmuma un profesionālās izglītības iestādes komunikācijas sekmēšana,
- līdzekļu, tai skaitā IKT rīku, izstrāde komunikācijai ar potenciālajiem praktikantiem/ studentiem, gadatirgu un uzņēmumu kontaktbiržu organizēšana potenciālajiem praktikantiem,
- atbalsts uzņēmumiem –jaunu zināšanu un prasmju sniegšanai praktikantiem radošo darbnīcu, tīmekļa prezentāciju un izdales materiālu formās,
- sociālās atbildības ieviešana, uzņēmumiem nodarbinot praktikantus kā lēto darbaspēku.

Tiešsaistes resursi

Prakses sākums

<http://www.virginia.edu/career/intern/startinganinternship.PDF>

Kā organizācijas var izpildīt mūsdienu prasības un sagatavot darbaspēku nākotnei?
Viens no risinājumiem- izstrādāt kvalitatīvu prakses programmu. Šī brošūra sniegs palīdzību šajā jautājumā.

5 iemesli, kāpēc vajadzētu pieņemt darbā praktikantu un 3 iemesli, kāpēc nevajadzētu

<https://www.forbes.com/sites/yec/2011/12/06/5-reasons-you-should-hire-an-intern-and-3-reasons-you-shouldnt/#6d7fe14e65ca>

Iemesli, kurus ņemt vērā lēmumu pieņemšanas procesā, kad uzņēmums atradīs vai neatradīs praktikantu.

Mazo uzņēmumu prakšu programma pieņem pieteikumus

<http://businessconnect.msu.edu/small-company-internship-award-program-accepting-applications>

Mazo uzņēmumu *Internship Award Program (SCIA)* sniedz finansiālo atbalstu mazajiem uzņēmumiem universitāšu studentu pieņemšanai praksē projektos, kas izdevīgi uzņēmumiem un svarīgi studenta izglītībai.

Ceļvedis darba devējam, kā veidot prakses programmu

[https://career.bryant.edu/resources/files/RI%20Employer%20Guide%20Good%20Internships%20are%20Good%20Business2%20\(3\).pdf](https://career.bryant.edu/resources/files/RI%20Employer%20Guide%20Good%20Internships%20are%20Good%20Business2%20(3).pdf)

Rodas salas koledžu un universitāšu kopdarbs prakses programmas izstrādei.

Kvalitatīvas prakses programmas izstrāde un īstenošana

<http://www.virginia.edu/career/intern/startinganinternship.PDF>

Uzņēmēji sapņo par pieredzējušiem darbiniekiem, kam nav vajadzīga apmācība, vai tikai nedaudz. Bet šis sapnis konfliktē ar realitāti. Risinājums- kvalitatīvas prakses programmas izstrāde.

Operatīvie rīki

Ceļvedis darba devējam sekmīgai prakses programmai

[https://career.bryant.edu/resources/files/RI%20Employer%20Guide%20Good%20Internships%20are%20Good%20Business2%20\(3\).pdf](https://career.bryant.edu/resources/files/RI%20Employer%20Guide%20Good%20Internships%20are%20Good%20Business2%20(3).pdf)

Ikviena darbadevēja pienākums- savlaicīgi nodefinēt prakses mērķus, uzdevumus un noteikumus.
Šo ceļvedi var izmantot kā piemēru.

2.4 – Studentu motivēšana

Ieguvumi studentiem/praktikantiem.

Studentiem/praktikantiem ir iespēja iegūt labu pieredzi. Bieži vien praktikanti prakses laikā iegūst arī jaunu redzējumu par savu specializāciju, tā var viņiem palīdzēt lēmumu pieņemšanas procesā.

Turklāt prakse parāda jauniešiem viņu studiju saistību ar darba pasauli, dod labu startu nozarē un pēc absolvēšanas - iespēju dabūt darbu. Jauniešiem, kuri izgājuši praksi, ir priekšrocības pār citiem kandidātiem, jo viņiem piemīt prakses laikā iegūtās prasmes.

Prakses laikā praktikanti var sazināties ar citiem cilvēkiem, kas strādā tajā pašā nozarē un var sekmēt viņu pāreju no viena darba citā. Ja praktikanti saņem atalgojumu, viņiem ir papildus ienākumi izdevumu segšanai.

Ir vēl vairāki punkti, ko varētu darīt reģiona vai valsts līmenī:

- Sniegt studentiem informāciju, tai skaitā kontaktinformāciju, kas viņiem noderētu lēmuma pieņemšanas procesā,
- Atbalstīt skolu un uzņēmumu sadarbību prakses optimālas sistēmas izveidei, iepazīstinot praktikantus ar citu praktikantu iegūto pieredzi,
- Piešķirt praktikantiem stipendijas transporta izdevumu segšanai, ja prakse ir ārvalstī.

Jaunieši aktīvi izmanto IKT (virtuālās) platformas, bet viņiem ir iespēja pieteikties starptautiskā praksē. It īpaši jaunieši no ES austrumu reģioniem aktīvi ceļo uz rietumu zemēm. Pozitīvas pieredzes gadījumā viņi var iepazīt citas kultūras un atvest uz savu reģionu jaunas metodes, pieejas, zināšanas un prasmes.

Tiešsaistes resursi

Prakses ceļvedis studentiem

<https://blog.prepscholar.com/internships-for-high-school-students>

Teksts par prakses ieguvumiem studentiem, kādus darbus viņi veiks, kā atrast labu prakses vietu.

Kļūsim vienlīdzīgi! Vadlīnijas apmaksātai un neapmaksātai praksei

<https://www.fastweb.com/career-planning/articles/let-s-get-legal-guidelines-for-paid-or-unpaid-internships>
vai <http://awans.home.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2016/07/INTERNSHIP-AGREEMENT.doc>

Teksts par praktikanta tiesībām un gaidām.

Kā atpazīt vislabāko praktikantu

<https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-bring-best-out-intern>

Prakse var sniegt gandarījumu gan praktikantiem, gan prakses devējiem. Tims Edvards no Lielbritānijas ir mentors studentam no Kanādas, kas piedalās apmaiņas programmā, un sniedz savus ieteikumus.

Prakses finansēšanas programma

<https://studentaffairs.duke.edu/career/programs/internship-funding-program>

Informācija studentiem par finansiālā atbalsta iegūšanu praksei.

Operatīvie rīki

Studenta brīvprātīgā darba līgums—prakse kredītpunktu ieguvei

<https://www.kent.ac.uk/brussels/documents/Draft%20Internship%20Agreement.doc>

Trīspusējs līgums starp studentu, uzņēmumu un izglītības iestādi- mērķu, atbildības un uzdevumu definējums.

2.5 – Sadarbība ar starptautiskām/nacionālām organizācijām prakšu organizēšanā

Politīkiem vajadzētu atbalstīt starptautiskās un nacionālās organizācijas, kas dibinātas ar mērķi sniegt starpniecības pakalpojumus studentiem, izglītības iestādēm un uzņēmumiem. Šādu organizāciju atbalsts dos ieguvumus reģionos, vaktīs un visā ES prakšu un ārvalstu mobilitātes organizēšanā:

- Uzticama, pārbaudīta organizācija var nodrošināt studentu drošību ceļojumu un prakses laikā uzņēmumā. Pilsoņu drošība ir ikvienas valsts galvenās rūpes.
- Starpnieka organizācijas pienākums ir pārbaudīt uzņēmumus, lai pārliecinātos, ka darba un prakses laikā praktikanti saņems viņiem piemērotu un noderīgu pieredzi saskaņā ar viņu vajadzībām, izlietotie resursi un laiks tiks izlietoti efektīvi.
- Atbildīgajām valsts iestādēm ir jāizstrādā prakses organizēšanas likumiskais ietvars visām iesaistītajām pusēm.
- Uzņēmums, izmantojot praktikantu rekrutēšanas pakalpojumus, var gūt labumu no starpnieka. Tas ir arī valsts interesēs, jo ir darbam piemērotas biznesa vides komponents.

Starpniecības pakalpojumu sniedzēju (starptautisku vai nacionālu organizāciju) pienākums ir nodrošināt to sistēmu darbību, kas vērstas uz praktikantu vajadzību apmierināšanu-darbā ievadīšanu un konsultāciju sniegšanu veselības un drošības nodrošināšanai, un šo pienākumu izpilde atbilstoši normatīvām prasībām, kas attiecas uz studentu prakšu organizēšanu izglītības iestādēs un īstenošanu uzņēmumos, veselības / ceļojumu apdrošināšanas kārtošānu un apmaksu, kā arī uzturēšanās izmaksu segšanu prakses laikā.

Ja studenti neierodas uz praksi, vai atstāj prakses vietu ātrāk, nekā paredzēts prakses līgumā, visas iesaistītās puses ir par to jāinformē, kā to prasa bērnu aizsardzības likumdošana. Starpnieku pienākums ir arī datu vākšana- prakses organizatorisko procesu optimizēšanas nolūkā.

Ja starp starptautiskajām un nacionālajām organizācijām ir laba sadarbība, politiķi no tām var iegūt nepieciešamos datus nākamo lēmumu izstrādei un spēkā esošo normatīvo aktu korekcijām.

Tiešsaistes resursi

Jaunatnes programmas un organizācijas

http://www.projects.aegee.org/eie/?page_id=192

AEGEE sniedz kopsavilkumu par projektu partneriem un starptautiskām jaunatnes programmām.

Dzīvot kā vietējam iedzīvotājam

<https://www.isepstudyabroad.org/>

Sniegta informācija par ISEP – bezpeļņas izglītības organizāciju, kas palīdz studentiem pārvarēt finansiālās un akadēmiskās grūtības studijām ārvalstīs.

Prakšu organizētāji

<http://www.yesprograms.org/about/placement-organizations>

Raksturotas organizācijas –aktīvas studentu prakšu organizētājas.

Studentu organizācijas

<http://www.studyportals.com/about-us/partners/student-associations/>

Informācija par studentu vadītajām bezpeļņas organizācijām dažādās valstīs. Tās nav saistītas ar politiskām partijām.

3 – Skaidrs un caurspīdīgs prakšu regulējošs ietvars

Lēmumu pieņēmējiem un politiķiem ir jānodrošina regulas visām iesaistītajām pusēm viņu interešu ievērošanai un drošībai. Daži ar to saistīti aspekti ir apskatīti nākamajās apakšnodaļā.

3.1- Regulējošā ietvara specifika Eiropas, valsts un rajona līmenī

ES likumdošana skar trīsdesmit divas darbību jomas- jauniešu lietas, izglītība, apmācība un sports ir to skaitā. ES izglītības politikas galvenais mērķis ir saistīts ar mobilitāti izglītībā un praksē. Mobilitāte ir arī cilvēku pārvietošanās brīvības nozīmīgs komponents.

ES dalībvalstu līgumā teikts, ka Savienībai vajadzētu papildināt un atbalstīt dalībvalstu aktivitātes strādnieku sociālās aizsardzības un sociālās drošības jomās, darba apstākļu un arī bezdarbnieku integrācijas un sociālās atstumšanas jomās. Eiropas Savienības Pamattiesību Hartā minētās tiesības un brīvības var attiecināt uz prakšu pasākumiem (skatīt operatīvos rīkus).

Starptautisko prakšu gadījumā svarīgākais regulējuma ietvars ir prakses devēja valsts likumdošana. Pastāv vairākas nopietnas bažas, ko vajag regulēt valsts līmenī:

- Saskaņā ar katras dalībvalsts likumdošanu ikvienam darbiniekam pienākas minimālā alga, papildus kompensācija par virsstundu darbu un citi labumi. Darba attiecībām ir ietekme arī uz darbinieka atalgojumu, likumiem pret diskrimināciju, darbinieku pabalstiem, darba likumiem un bezdarba apdrošināšanu.
- Dažkārt pastāv atkāpes no likumdošanas prasībām to cilvēku labā, kas strādā savam, nevis darba devēja labumam. Šādus cilvēkus var uzskatīt par praktikantiem, nevis darbiniekiem. Lemjot, vai darba programma ir vērsta uz praktikanta izglītības ieguvumiem, vai darbadevēja labumam, ir iespējams identificēt vairākus faktoros. Darbadevējs un praktikants saprot, ka praktikantam par prakses laiku alga nepienākas. Regulējošam ietvaram vajag apsvērt gadījumus, kad praksi vajadzētu apmaksāt.
- Saskaņā ar likumdošanu prakse līdzinās mācībām izglītības vidē, kaut arī tā ietver darbadevēja faktisko darbību. Praksē gūtā pieredze kalpo praktikantam. Pabeidzot praksi, praktikantam nav obligāti jādod darbs.
- Praktikants „neizspiež” pastāvīgos darbiniekus, bet strādā esošā personāla uzraudzībā. Ikvienai mobilitātei vai praksei jāņem vērā problēmas, kuras jāregulē arī valsts likumdošanai un dažos gadījumos-ES likumdošanai: sociālā apdrošināšana, veselības aprūpes apdrošināšana, līgums ar uzņēmumu, darba drošība, veselības un ceļojumu apdrošināšana un citi drošības priekšnosacījumi.

Reģionālajā līmenī reti rodas centieni regulēt prakses. Izņēmums ir regulējošā ietvara izstrāde prakšu un citu veidu mobilitātes atbalstam kā daļai no mācību sistēmas, par ko var lemt reģionālās pašvaldības.

Tiešsaistes resursi

Likumiskās prasības ASV neapmaksāto prakšu programmām.

<https://www.forbes.com/sites/theyec/2013/04/19/6-legal-requirements-for-unpaid-internship-programs/#280ba3696bf1>

Saskaņā ar Darba Statistikas biroja datiem, studentu un absolventu bezdarba līmenis ir īpaši augsts. Bezdarbniekiem prakse var būt noderīgs līdzeklis vērtīgas pieredzes, ieteikumu un pat nākamās darbavietas ieguvei.

Analītiskie dokumenti

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52012SC0407>

Analītisks pavaddokuments, kas pievienots EK dokumentam "Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions Towards a Quality Framework on Traineeships". Sociālo partneru konsultēšanai Eiropas līmenī, 154 pants.

ES digitālās politikas izpratne

<https://books.google.sk/books?id=Px4-DwAAQBAJ&pg=PA156&lpq=PA156&dq=Regulatory+Framework+for+internships++on+European,+National+and+Regional+Level&source=bl&ots=XlxAHrN6fg&sig=FtqZLtsrz-HHRBRhl-HZZPSdZp0&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwipqon094bYAhUFCBoKHSgBDC4Q6AEIPzAE#v=onepage&q=Regulatory%20Framework%20for%20internships%20%20on%20European%20National%20and%20Regional%20Level&f=false>

Grāmatā sniegts ES digitālās politikas skaidrojums uz 156 lpp.

Eiropas debates par praksi turpinās

<http://www.euractiv.com/section/social-europe-jobs/news/europe-s-debate-over-internships-continues/>

ES dalīvalstis atbalstīja EK iniciatīvu pasargāt praktikantus no ekspluatācijas, bet to nokritizēja arodbiedrības un jauniešu organizācijas.

Operatīvie rīki

Nacionālās vadlīnijas vidusskolēnu starptautiskās apmaiņas programmām Austrālijā

<http://education.qld.gov.au/schools/cricos/pdf/national-guidelines.pdf>

Austrālijas valdības vadlīnijas kā piemērs citām valstīm, kā koordinēt prakšu programmas.

Eiropas piemērs: "Prakses programma loģistikas studijās Menedžmenta fakultāte, Bialystok University of Technology"

<http://www.wz.pb.edu.pl/media/e42b49af-0a09-4673-a27d-cd3df36d507a/UhzxMA/Projekty/Program%20stazowy/Pliki%20do%20pobrania/Project%20Regulations.docx>

Prakses programmas autori definē prakses kontekstu, vispārējos principus, rekrutēšanu, vērtēšanu un citus svarīgus procesus, kā arī izmaksu atlīdzināšanu.

ES pilsoņu Tiesību Harta

http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf

Eiropas Savienības Pamattiesību Hartā minētas tiesības un brīvības, kas attiecas uz praksēm. 21. pantā Diskriminācijas aizliegums, 29 pantā Tiesības iziet praksi, 31.pants Godīgi un taisnīgi darba apstākļi un 32.pants Bērnu darba aizliegums un jauniešu aizsardzība darbavietā.

3.2 – Virtuālās prakses regulējošā mehānisma specifika

Virtuālās prakses ņem vērā informācijas un komunikācijas tehnoloģiju un digitalizācijas globālās tendences. Virtuālo praksi var izmantot aktivitātēm, kurās darbību veikšanai nav vajadzīga stažieru un praktikantu fiziska klātbūtne. Virtuālā stažēšanās noder darbā ar pētniecības projektu vai sociālajiem medijiem, kur vajadzīgs tikai dators un interneta savienojums. To var izmantot globālos uzņēmumos, darbiniekiem strādājot no attāluma. Tradicionālie uzņēmumi var gūt no praktikantiem noderīgas zināšanas un prasmes *YouTube* un citu sociālo mediju kontu pārvaldīšanai. Virtuāla prakse ir daudzkārt produktīvāka nekā darbs birojā, un izmaksas ir daudz zemākas.

Politiku viedoklis par virtuālo praksi :

- Virtuālās prakses praktikantiem nav nepieciešams segt ceļa, apdrošināšanas un dzīvošanas izmaksas,
- Ja prakse nav apmaksāta, daudzos gadījumos netiek maksāta sociālā un veselības apdrošināšana,
- Ir jāapdrošina praktika atbildība visā prakses laikā (to var segt uzņēmums),
- Darba drošības problēmas nav,
- Līgums ar uzņēmumu ir vajadzīgs, bet to var noslēgt virtuāli,
- Ja praktikants radīs uzņēmumam noderīgu produktu, atbildības jautājums kļūs ļoti nozīmīgs,
- Vēl viens svarīgs jautājums - virtuālā drošība. Ir jāpanāk virtuālo datu, it īpaši personīgo datu, drošība, lai novērstu kibernetiskus uzbrukumus.

Politikām Eiropas, valsts un reģionālā līmenī ir jāapsver, kuri prakses elementi jāiekļauj normatīvos aktos. Visi prakses aspekti ir jāiestrādā uzņēmuma un praktika prakses līgumā, bet prasības jādefinē augstākā līmenī.

Tiešsaistes resursi

Virtuālās prakses

<http://www.nytimes.com/2013/02/03/education/edlife/virtual-internships.html>

Informācija par virtuālajām praksēm.

HUM prakses nolikums

https://students.uu.nl/sites/default/files/hum_general_internship_regulations.pdf

Prakses nolikums – vadlīnijas studentiem.

Virtuālās prakses devēja padomu grāmata

<https://indiana.wgu.edu/wgufiles/pdf-virtual-internship-employer-playbook>

Vadlīnijas darba devējiem par virtuālām praksēm.

Kļūsti par virtuālo praktiku kopā ar *Sustainable Event Alliance*

<http://sustainable-event-alliance.org/virtual-intern/>

Virtuālās prakses piedāvājumi.

Virtuālās starptautiskās prakses

<https://www.eaie.org/blog/virtual-international-internships/>

Eiropas starptautiskās izglītības asociācijas blogs, kā nodrošināt veiksmīgu praksi.

3.3 – Prakses popularizēšana un ES rīcība likumdošanas jomā

Ir daudz situāciju, kad tirgum neizdodas nodrošināt kvalitātes minimālās prasības. Tās bieži tiek risinātas ar tirgus caurspīdīguma nodrošināšanas pasākumiem vai ar obligātiem normatīviem dokumentiem. Gadījumos, kad trūkst caurspīdīguma, tirgus piedzīvo neveiksmes, un kvalitāte ir zema, politiķiem jāreaģē ar caurspīdīguma palielināšanu visos līmeņos. Praksē tas nozīmē sekojošo :

- Pastāvošā juridiskā ietvara vienkāršošana ar piemērotu normatīvo reformu palīdzību. Labs sākuma punkts varētu būt **labās prakses** vadlīniju izstrāde,
- Prakses juridiskā ietvara skaidrojums. Fragmentārs un sarežģīts prakses juridiskais ietvars noved pie neskaidrības praktikantu un prakses devēju likumisko tiesību un saistību jautājumos. To var novērst ar augstas kvalitātes informācijas palīdzību, izmantojot atbilstošus rīkus,
- Mācību satura un prakses apstākļu minimālo prasību nodrošināšana ar regulas vai likumu palīdzību,
- Individuālo prakšu pieredzes atgriezeniskā saite atbilstošās mājaslapās.

Atkarībā no prakses veida, attiecīgi jārikojas dažādos līmeņos, iesaistot dažādus cilvēkus un līdzekļus. ES varētu:

Prakšu īstenošanas caurspīdīgumu uzlabot ar labāku pieeju informācijai,

- Stimulēt ieinteresēto pušu (prakses devēju, sociālo partneru u.c.) brīvprātīgo iesaisti prakses kvalitātes uzlabošanai, piemēram, piešķirot kvalitātes zīmi,
- Uzsākt darbības, kas paredzētas Eiropas Savienības nodarbinātības stratēģijā, dalībvalstu stimulēšanai pilnveidot prakšu kvalitāti,
- Ieviest dokumentus- rekomendācijas vai vadlīnijas, kas nav obligātas,
- Ieviest obligātos normatīvos aktus.

Vajadzētu stimulēt vairāk strukturētu pieeju praksēm un izveidot labāku pārvaldību, nosakot līguma statusu, atalgojumu, prakses vadību un iegūstamos prakses rezultātus. Neapmaksāta prakse var izraisīt uzņēmuma darbinieku nomaiņu ar praktikantiem un viņu nevienlīdzības- bet tā tas nav visos gadījumos.

Daudz vairāk var panākt, garantējot praktikantu darba audzinātāju darbības kvalitāti. Būtu noderīgi uzsākt šādu iniciatīvu ES līmenī un, iesaistot sociālos partnerus, vienoties par atbilstības principiem.

- Izglītības iestādēm vajadzētu prakses atbalstīt ar dažādiem līdzekļiem- iekļaut izglītības programmās, sekmīgi īstenotās prakses vajadzētu ņemt vērā, vērtējot pedagoģu un studentu darbību,
- Uzņēmumiem vajadzētu praktikantiem maksāt par darbu (vismaz minimālo algu valstī), ja prakse ir ilgāka par vienu mēnesi. Prakšu vietas jāizsludina masu medijos, nevis jāaizpilda neformālā ceļā. Rekrutēšanas procesiem jābūt godīgiem un caurspīdīgiem,
- Erasmus + un citām izglītības programmām jāturpina sniegt atbalstu mobilitātei, sedzot transporta un citus izdevumus.

Tiešsaistes resursi

Prasmju pilnveide un nodarbinātība; mācekļa prakses, prakses un brīvprātīgais darbs

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU\(2017\)602056_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU(2017)602056_EN.pdf)

Pētījumā ir apspriesta mācekļa prakses, stažēšanās/ prakses un brīvprātīgā darba programmu dalība, rezultāti, kvalitāte un izaicinājumi. Visi prakšu veidi ir svarīgi, un tiem jāpievērš uzmanība esošajās un iepļānotajās ES līmeņa iniciatīvās (piemēram, Prakšu Kvalitātes ietvarā), Problēmas attiecas, piemēram, uz

nodarbinātības statusa skaidru definējumu (galvenokārt, par mācekļu praksi un godīgu samaksu). Mērķis ir novērst risku kļūt par lēto darbaspēku.

Valdība viedoklis par neapmaksātām praksēm

<https://www.theguardian.com/business/2016/nov/04/government-refuses-to-ban-unpaid-internships>

Raksts avīzē "Guardian" par valdības mēģinājumu bloķēt mēģinājumus pretoties neapmaksāto prakšu aizliegumam un par nepieciešamību pētīt praksi kā mūsdienu darba prakšu komponentu.

Neapmaksātas prakses

<http://www.suttontrust.com/wp-content/uploads/2014/11/Unpaid-Internships.pdf>

Raksts par praksēm. Apvienotās Karalistes darba tirgus svarīga iezīme ir prakses. Daudzās profesionālās jomās tiek gaidīts, ka absolventi pirms darba gaitu uzsākšanas būs izgājuši vienu vai pat vairākas prakses.

Neapmaksātas prakses turpina apkaunot Eiropu

<https://www.euractiv.com/section/social-europe-jobs/opinion/unpaid-internships-set-to-continue-to-shame-europe/>

Zemas kvalitātes neapmaksātas prakses Eiropā ir drīzāk liela problēma, nekā vērtīga mācību pieredze un pakāpiens karjerā. 'Džuzepe Porcaro norāda, ka pārāk bieži praktikanti ir modernās darba verdzības upuri.

4 – Labās prakses un veiksmes stāstu apkopošana

Ir svarīgi savākt informāciju par studentiem, kuri piedalījās prakses programmā, un par prakses devēju organizāciju īstenoto prakšu veidiem un kvalitāti, un uzglabāt visu iegūto informāciju. Pamatojoties uz šiem datiem, politiķi var veikt turpmāko analīzi, turpināt izstrādāt atbalsta un monitoringa politiku kvalitatīvas prakses īstenošanai.

4.1 – Statistikas datu apkopošana (no izglītības iestādēm un izglītojamajiem)

Valda uzskats, ka prakses var studentiem palīdzēt precizēt individuālās karjeras mērķus, izstrādāt skaidrāku savas personības koncepciju un attīstīt darbā nepieciešamās prasmes. Vairākums prakses laikā apgūto prasmju ir vispārējas. Tās vēlāk var transformēties dažādos pozitīvos rezultātos iekļūšanai darba tirgū un karjeras pirmo panākumu gūšanai.

Piemēram, mazāks laika patēriņš darba meklēšanai, labāka saderība ar uzņēmumu-darba devēju, augstāks atalgojums, stabilāka darbavieta, bezdarba mazāka iespēja. Studentiem ar profesionālo darba pieredzi ir priekšrocības, mainot darbavietu, jo viņiem ir bijusi agrīna iespēja pēc absolvēšanas iegūt plašākas darba iespējas, apliecināt koncentrēšanos uz karjeru, attīstīt komunikācijas un profesionālās prasmes.

Fokusa grupu aptaujas palīdz iepazīt prakses uzņēmumu ar studenta acīm. Fokusa grupa var sniegt informāciju par to, kas studentiem patīk uzņēmumā.

Pēc prakses studenti savā atskaitē iesniedz prakses laikā gūtās pieredzes apkopojumu. Kopsavilkums var būt arī anketas formā ar tajā iestrādātiem jautājumiem. Izglītības iestādes prakses vadītājs pēc tam savāc šos datus. Kopsavilkumā jāiekļauj sekojoši jautājumi:

- Prakses devēja nosaukums, vadītāja vārds un uzvārds,
- Prakses sākuma un beigu datums,
- Prakses laikā veikto darba pienākumu kopsavilkums,
- Prakses laikā apgūto zināšanu un prasmju kopsavilkums,
- Viena lappuse studenta pašnovērtējuma ar viņa/ viņas stiprajām pusēm un profesionālajām jomām, kuras vēl vajag pilnveidot,
- Ierosinājumi prakses īstenošanai prakses vietā un sniegtā atbalsta pilnveidei,
- Studenta prakses vērtīgākie ieguvumi,
- Ierosinājumi prakses programmas pilnveidei,

Ir svarīgi savākt informāciju ne tikai par studentiem, bet arī par prakses uzņēmumiem un saglabāt datus no visām saņemtajām atgriezeniskajām saitēm. Ir nepieciešams uzklaut studentus, viņu prakses vadītājus un uzņēmuma pārstāvjus. Vajag pajautāt, ko viņi būtu darījuši savādāk, un arī - ja viņi kaut ko būtu darījuši savādāk, konkrēti kādas izmaiņas būtu bijušas prakses laikā uzņēmumā.

Visi no aptaujas anketām iegūtie dati ir jāiekļauj vienotā datu bāzē, kas palīdzēs pilnveidot prakses programmas, fokusējoties uz konkrētu prasmju pilnveidi, un veikt prakses rezultātu ietekmes uz tautsaimniecības darba tirgu analīzi. Šī informācija noderēs politiķiem prakšu atbalsta pasākumu precizēšanai.

Tiešsaistes resursi

Nepilna laika darbu un prakšu pārskats

<https://www.nyu.edu/content/dam/nyu/wasserman/documents/PTJS-2015.pdf>

Dokuments ietver informāciju par prakšu statistisko datu vākšanu atbilstoši nozarei, prakses ilgumam un nepilna laika darbam vasaras brīvlaikā.

15 LABĀKĀS PRAKSES PRAKŠU PROGRAMMĀM

<http://www.naceweb.org/talent-acquisition/internships/15-best-practices-for-internship-programs/>

Koledžu un darba devēju nacionālā asociācija raksturo labākās prakšu programmas.

Četri veidi, kā uzlabot korporatīvās prakses programmu

<http://www.keylogic.com/blog/blog/2013/07/10/four-ways-to-improve-your-corporate-internship-program>

Ieteikumi prakšu programma pilnveidei.

4.2 – Atgriezeniskā saite no izglītojamajiem un izglītības iestādēs

Bažas, saistītas ar prakses īstenošanu, ir saistītas ar sekojošiem izaicinājumiem:

- Mentoriem un prakšu vadītājiem pietrūkst kompetences un aktivitātes,
- Trūkst caurspīdīguma praktikantu piesaistei,
- Prakses mērķu skaidrojumam pietrūkst skaidrības,
- Bieži vien prakses nebalstās uz skaidriem kredītpunktu piešķiršanas noteikumiem,
- Prakses ilgums tiek pārsniegts.

Pastāv pārkāpumu risks. Ir uzņēmēji, kas savā labā izmanto jauniešu bezdarbu, praktikanti vai nu saņem zemu atalgojumu, vai to nesaņem nemaz, un ir lētais darbaspēks, kas izpilda pastāvīgo darbinieku uzdevumus un reizēm pat nomaina viņus. Tā kā pēc vienas prakses tikai retos gadījumos uzņēmēji noslēdz pastāvīga darba līgumu, studenti pēc tam iziet vēl vairākas prakses, lai apgūtu vēl citas prasmes un savos CV varētu ierakstīt šīs papildus iegūtās prasmes..

Kas attiecas uz prakšu negatīvo pieredzi, dažās valstīs bažas par tām ir darītas zināmas nacionālā mērogā. Piemēram, Nīderlandē jaunatnes arodbiedrība atvēra palīdzības līniju, uz kuru zvanīt par negatīviem notikumiem prakses laikā. Daudz absolventu sūdzējās par pilna laika darba zemo atalgojumu. Poliitīki var sekmēt šādas palīdzības līnijas izveidi interniem savā valstī.

Praktikantu viedokļi var ļoti noderēt prakses programmas optimizācijas procesā un, lai izvairītos no negatīvas pieredzes atkārtšanās, var noderēt šādi jautājumi:

- Kā Jūs pilnveidotu prakses pirmo nedēļu?
- Kas Jums patika prakses devēja attieksmē pret Jums un ko Jūs viņam ieteiktu uzlabot?
- Kādas prasmes apgūvāt prakses laikā un vēl kādas prasmes būtu noderīgi apgūt?
- Kādi bija izaicinājumi un kuri uzdevumi bija grūtākie?

Tiešsaistes resursi

15 labākās prakses prakšu programmās

<http://www.naceweb.org/talent-acquisition/internships/15-best-practices-for-internship-programs/>

Koledžu un Darbadevēju asociācija raksturo veiksmīgākās prasmes, un sniedz konkrētus piemērus.

Ceļvedis atgriezeniskās saites iegūšanai no praktikanta

<http://employerblog.looksharp.com/the-guide-to-intern-feedback/>

Jautājumi atgriezeniskās saites iegūšanai.

Prasmju pilnveide un nodarbinātība: mācekļa prakse, prakse un brīvprātīgais darbs

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU\(2017\)602056_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU(2017)602056_EN.pdf)

Prakšu radītie izaicinājumi.

4.3 – Politiku iesaiste virtuālās platformas darbībā (novērotāju statusā)

Kas ir virtuālā platforma?

Tā ir tiešsaistes telpa- satikšanās vieta studentiem, virtuālās prakses kandidātiem, un uzņēmumiem, kas vēlas piedāvāt praksi studentiem virtuālu uzdevumu veidā. Šos uzdevumus praktikanti var izpildīt mājās un nosūtīt prakses vadītājam tiešsaistē.

Virtuālā platforma *projekta IWBLabs* ietvaros sakontaktē:

- Studentus- prakses kandidātus, lauksaimniecības un pārtikas ražošanas sektorā,
- Lauksaimniecības un pārtikas ražošanas sektora izglītības iestādes, kas organizē student prakses,
- Lauksaimniecības un pārtikas ražošanas uzņēmumus, kas sniedz prakses iespējas un iesaista praktikantus,

Virtuālā platforma var ietvert informāciju par uzņēmumu piedāvāto prakšu veidiem un prakses programmās iesaistītajiem studentiem. Pamatojoties uz šiem datiem, politiķi var veikt datu analīzi un izstrādāt atbalsta politiku prakšu augstākas kvalitātes nodrošināšanai, ņemot vērā sekojošo:

- Statistika un monitorings:
 - Nacionālā un Eiropas līmenī jābūt pieejamai prakšu statistikai, pievēršot uzmanību sekojošiem rādītājiem:
 - Prakšu vidējais garums,
 - Pieejamo prakšu skaits,
 - Praktikantu vecuma grupas,
 - Praktikantiem izmaksātie pabalsti,
 - Praktikantiem pieejamie sociālie pabalsti.
- Prasmju atzīšanas likumiskais ietvars:
 - Praksēm jābūt iekļautām nacionālajā likumdošanā un darbadevējiem jāsniedz palīdzība ar praksēm saistīto juridisko jautājumu risināšanā,
 - Eiropas līmenī jābūt izstrādātai metodikai, kā attiecīgajā reģionā veicināt labās prakses popularizēšanu un norādījumiem, ar kādiem galvenajiem kritērijiem definēt kvalitatīvu praksi,
 - Nacionālās un Eiropas sistēmas prakses laikā apgūto zināšanu un prasmju sertifikācijai un atzīšanai jābūt izstrādātām tā, lai atbalstītu jauniešu integrāciju darba tirgū un viņu mobilitāti, kā

norādīts Eiropas Prakšu Kvalitātes Hartā- *European Quality Charter on Internships and Apprenticeships*.

Tiešsaistes resursi

Prasmju pilnveide un nodarbinātība: mācekļa prakse, prakse un brīvprātīgais darbs

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU\(2017\)602056_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU(2017)602056_EN.pdf)

Prakšu radītie izaicinājumi.

Eiropas Prakšu Kvalitātes Harta

<http://www.youthforum.org/assets/2013/10/0595->

[10_European_Quality_Charter_Internships_Apprenticeships_FINAL.pdf](http://www.youthforum.org/assets/2013/10/0595-10_European_Quality_Charter_Internships_Apprenticeships_FINAL.pdf)

Eiropas Jaunatnes forums sagatavoja hartu prakšu kvalitātes nodrošināšanai, un tajā ietilpst četri raksti un rekomendācijas politikiem.

Operatīvie rīki

Virtuālās platformas piemērs : UNI sadarbība

<https://uni-collaboration.eu/>

Tiešsaistes virtuālā platforma pedagogiem un mobilitātes koordinatoriem attālinātas sadarbības veidošanai.

Prasmju pilnveide un nodarbinātība: mācekļa prakse, prakse un brīvprātīgais darbs

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU\(2017\)602056_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/602056/IPOL_STU(2017)602056_EN.pdf)

Prakšu radītie izaicinājumi.

Eiropas Prakšu Kvalitātes Harta <http://www.youthforum.org/assets/2013/10/0595->

[10_European_Quality_Charter_Internships_Apprenticeships_FINAL.pdf](http://www.youthforum.org/assets/2013/10/0595-10_European_Quality_Charter_Internships_Apprenticeships_FINAL.pdf)

Eiropas Jaunatnes foruma sagatavotā harta prakšu kvalitātes nodrošināšanai.

4.4 – Prakses īstenošanas atbalsta mehānismu lomas izvērtējums

Mūsdienās absolventiem ir jāstājas ar vairākiem izaicinājumiem. Viens no tiem ir pāreja no izglītības ieguves posma uz darba tirgu un daudzās ES dalībvalstīs augstais jauniešu bezdarba līmenis. No otras puses, darba devēji augsti vērtē darba pieredzi. Tāpēc, lai atvieglotu jaunatnes pieeju darba tirgum, lieti noder mācekļu prakses, prakses vai stažēšanās laikā iegūtā pieredze.

Saskaņā ar ekonomikas teoriju, mēs sagaidām, ka pēc studentu praksēm absolventiem nākotnē būs iespēja saņemt labu atalgojumu.

Balstoties uz teoriju par cilvēku kapitālu, prakses laikā iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences rezultēsies ar augstāku atalgojumu, ja prakse būs bijusi noderīgāka nekā studijas (Saniter, Siedler, 2014).

Darba devēji ir spiesti savus lēmumus pieņemt, būdami neziņā par potenciālo darbinieku produktivitāti (Saniter, Siedler, 2014). Jauniešiem – darba meklētājiem, var noderēt praksē gūtā pieredze, tāpēc pēc prakses viņi lūdz prakses devējam pozitīvu rekomendācijas vēstuli, kas liecinātu par viņu labajām spējām un vēlāk rezultētos ar labu darbavietu un augstāku atalgojumu.

Skrīninga teorijas pārstāvji prognozē, ka uzņēmumi izmantos dažādus indikatorus, lai novērtētu darbinieku slēpto produktivitāti.

Sociālā kapitāla teorija prognozē, ka prakses nodrošina atdevi, jo rada iespējas veidot pozitīvas attiecības ar potenciālajiem darbadevējiem un kolēģiem. Šīs saites var palīdzēt pēc absolvēšanas atrast labu darbu.

Politīkiem vajadzētu iepazīties ar virtuālajā platformā publicēto statistikas datu bāzi, kur tiek apstrādāti un grupēti praktikanču dati, iegūti no izglītības iestādēm un uzņēmumiem. Politīki var veikt šo datu analīzi, lai secinātu, vai studenti, kuri izgāja praksi, ieguva labāku darbu nekā tie, kuri praksē nepiedalījās, kā arī, vai pēc absolvēšanas uzņēmēji viņus pieņēma darbā savā uzņēmumā, vai viņi saņēma lielāku algu un strādāja labāku darbu nekā tie, kuri praksi neizgāja.

Tiešsaistes resursi

Saniter N., Siedler T. (2014). Vai prakse paver durvis vai izšķiež laiku? Studentu prakšu ietekme uz darba tirgu.

<https://pdfs.semanticscholar.org/e3b1/1012eb8ba5a53df18aa7f3de2f66b0f712ad.pdf>

Šajā rakstā raksturots studentu prakses pieredzes kauzālais rezultāts uz darbaspēka izvēli un viņu algām nākotnē.

4.5 –Citi motivācijas instrumenti un prakšu politikas rekomendācijas

Nekādi finansiālie atbalsta mehānismi nevar palīdzēt uzņēmumam sagatavoties praktikanta uzņemšanai. Daudziem uzņēmumiem, it īpaši bez iepriekšējas pieredzes prakses īstenošanā, ir vajadzīga palīdzība no ārpuses šādu uzdevumu izpildei: identificēt uzņēmumam nepieciešamās prasmes, rekrutēšanas procedūra, uzņēmuma prakses vadītāja sagatavošana un instruēšana, tai skaitā prakses vadlīniju un administratīvo sagatavošana. Šīs aktivitātes var kalpot par iedvesmas avotu atbalsta pasākumu organizēšanai uzņēmumiem, lai tie spētu īstenot kvalitatīvas prakses. Turklāt, politiķi var organizēt jauniešu prasmju konkursus, kampaņas un apbalvošanu.

Daudzās valstīs prakses netiek regulētas ar likumiem vai normatīviem aktiem. Tiek noslēgts līgums starp praktikanču un uzņēmumu. Prakse var būt neapmaksāta, un praktikantam var būt atšķirīgas tiesības no darbiniekiem. Eiropas Savienībā vidēji 40 % praktikanču saņēma finansiālu kompensāciju, bet Beļģijā- 20% no visiem praktikantiem un Slovēnijā- 80%. Mācību saturs praksēs- izglītības programmas sastāvdaļā, tiek labāk apgūts nekā brīvā tirgus praksēs. 2014. gada martā Eiropas Padome pieņēma Prakšu Kvalitātes letvaru, nedaudz uzlabojot EK sagatavoto priekšlikumu. Šis letvars fokusējas uz darba vidē balstītām mācībām un akcentē nepieciešamību pēc izglītības iestāžu un MVU kopīgas atbildības par prakses kvalitāti, prakses satura saskaņošanu ar darba tirgus pieprasījumu un mācību kvalitāti..

Ieteikumi prakšu politikas īstenošanai:

- Stimulēt vairāk strukturētu pieeju praksēm, it īpaši brīvajā prakšu tirgū,
- Uzlabot prakšu pārvaldību, līgumā norādot praktikanta statusu, atalgojumu (brīvajā prakšu tirgū praktikantiem jāsaņem atalgojums), vadīšana un iegūstamie mācību rezultāti,
- Veikt pasākumus prakses vadītāja darbības kvalitātes pilnveidei.

Tiešsaistes resursi

Ieteikumi: atbalsts uzņēmumiem, it īpaši MVU, kuri pieņem praktikantus

ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=14217&langId=en

Šis raksts iepazīstina ar atbalsta iespējām, ko var saņemt MVU- prakses devēji.

Prasmju pilnveide un nodarbinātība: mācekļa prakse, prakse un brīvprātīgais darbs

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/602063/IPOL_BRI\(2017\)602063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/602063/IPOL_BRI(2017)602063_EN.pdf)

Eiropas Parlaments aicina nostiprināt uz darbu balstītas mācības - pirmos soļus uz nodarbinātību, kā arī kvalitātes un efektivitātes monitoringu, prasmju un kvalifikāciju atzīšanu..

Operatīvie rīki

Prakšu oficiālās vadlīnijas

<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/35-traineeships-and-apprenticeships-sweden#125>

Zviedrija saskaņā ar Eiropas Savienības nodarbinātības stratēģiju *Garantijas Jaunatnei* sekmēja pāreju no skolas uz darba tirgu, paplašinot prakses un uz darbu balstītu mācību īstenošanu. Kopš 2014. gada valdība ir paveikusi sekojošo:

- Piešķīrusi papildus finansējumu pašvaldību un valsts varas iestāžu sadarbībai ar uzņēmumu apvienībām darba vidē balstītu mācību kvalitātes paaugstināšanai,
- Praktikantiem devusi iespēju pieteikties ēdināšanas un ceļa izdevumu segšanai, lai ikviens praktikants varētu iziet praksi neatkarīgi no viņa finansiālās situācijas.

